

Suzbijanje jabučne zelene i pepeljaste lisne uši može se provoditi samo u sklopu integrirane proizvodnje, odnosno integrirane zaštite jabuke (IZJ).

IZJ obuhvaća: A) prevenciju pojave lisnih uši, B) praćenje gustoće populacije lisnih uši (prognoza), C) primjenu insekticida nakon prijednog praga odluke (signalizacija) uz **obvezno mijenjanje grupe insekticida prema mehanizmu djelovanja**, D) praćenje pojave rezistentnih populacija jabučne zelene i pepeljaste lisne uši, i E) konzervacijsku metodu biološkog suzbijanja (očuvanje prirodnih neprijatelja).

PREVENTIVNE MJERE: uništavanje alternativnih domaćina (biljke iz rodova *Crataegus*, *Mespilus*, *Sorbus*, *Cotoneaster* i *Chaenomeles* za zelenu i rod *Plantago* za pepeljastu lisnu uš), paziti na unos dušičnih gnojiva jer njihove veće količine pogoduju ishrani lisnih uši.

KEMIJSKE MJERE:

Prognoza: praćenje pojave provodi se vizualnim pregledom biljaka.

Signalizacija: poslije cvatnje za jabučnu zelenu lisnu uš prag odluke je 8 – 10 kolonija na 100 izbojaka, a za jabučnu pepeljastu lisnu uš 1 – 2 kolonije na 100 pregledanih listova.

Popis registriranih insekticida (FIS, 5. 11. 2019.)

GRUPA INSEKTICIDA	OZNAKA MD*	AKTIVNA TVAR	PRIPRAVAK	NAPOMENA
PIRETROI	3 A	deltametrin	DECIS 2,5 EC	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
			DECIS 100 EC	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
			SCATTO	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
			ROTOR SUPER	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
		RITMUS	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>	
		piretrin	ASSET FIVE	<i>Aphis pomi</i>
NEONIKOTINOIDI	4 A	tiaklopid	CALYPSO SC 480	lisne uši
SULFOKSIMINI	4 C	sulfoksafloor	CLOSER	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
DERIVATI TETRONSKE I TETRAMSKE KISELINE	23	spirotetramat	MOVENTO	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
FLONIKAMID	29	flonikamid	TEPPEKI 500 WG	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>
NERAZVRSTANE AKTIVNE TVARI		parafinsko ulje	PROMANAL NEU	<i>A. pomi</i> i <i>A. plantaginea</i>

*oznaka mehanizma djelovanja prema IRAC-u

U suzbijanju rezistentnih populacija jabučne zelene i pepeljaste lisne uši na piretroide, a u sklopu IZJ-a, mogu se koristiti pripravci na osnovi aktivnih tvari dimetoat, tiaklopid i spirotetramat na lokalitetima gdje je utvrđena visoka osjetljivost. Populacije lisnih uši na jabuci, tijekom 2019., nisu testirane na osjetljivost pripravaka na osnovi aktivnih tvari sulfoksafloor i flonikamid.

ISTRAŽIVANJA SU PROVEDENA U SKLOPU PROJEKTA:

Monitoring rezistentnosti štetnih organizama na sredstva za zaštitu bilja u Republici Hrvatskoj (2018. - 2020.)

Projekt financira: Ministarstvo poljoprivrede u skladu s Direktivom 702/2014.

Korisnik sredstava: Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet.

Voditeljica stručnog tima: prof. dr. sc. Tanja Gotlin Čuljak.

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

ISTRAŽIVAČKI TIM:

- Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Institut za jadranske kulture i melioraciju krša
- Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
- Zavod za zaštitu bilja Hrvatskog centra za poljoprivredu, hranu i selo

POTPORA NA TERENU:

Zahvaljujemo djelatnicima Savjetodavne službe, djelatnicima svih „zaštitarskih“ tvrtki koje djeluju na terenu, kao i studentima Fitomedicine preddiplomskog i diplomskog studija koji su nam pomogli realizirati planirane aktivnosti u sklopu istraživanja.

OSJETLJIVOST JABUČNE ZELENE I PEPELJASTE LISNE UŠI NA INSEKTICIDE (2019.)

Ivan JURAN, Tanja GOTLIN ČULJAK, Renata BAŽOK, Darija LEMIĆ, Maja ČAČIJA, Martina KADOIĆ BALAŠKO

Jabučna zelena (*Aphis pomi*) i pepeljasta (*Dysaphis plantaginea*) lisna uš

Opis štetnika: Jabučna zelena lisna uš duljine je 1,5 – 2 mm, žutozelene boje s dugim tamnim sifonima i tamnom kaudom. Jabučna pepeljasta lisne uš duljine je 1,8 – 2,4 mm. Zadak je sive boje s velikom tamnom pjegom preko cijeloga zatka. Prekrivena je brašnjavim voštanim prevlakama.

Simptomi: Uš osnivačica jabučne zelene uši siše na pupovima, a sve ostale generacije žive na vršnom lišću koje se lagano deformira, ali ne mijenja boju. Zeleni vrhovi izboja iskrivljuju se i zaostaju u rastu. Jabučna pepeljasta uš stvara kolonije na naličju lista i vrhovima izboja. Lišće se kovrča oko središnje žile, žuti i suši se. Izboji zaostaju u rastu, plodovi su sitni, krhli i otpadaju, a sisanjem na cvjetovima izaziva deformaciju plodova. Obilno izlučuju i mednu rosu.

Jabučna zelena (lijevo) i pepeljasta (desno) lisna uš

Kolonija jabučne pepeljaste uši (lijevo) i štete na listu jabuke (desno)

Dosadašnje spoznaje:

Rezistentnost jabučne zelene uši u Europi utvrđena je na aktivnu tvar pirimikarb na području Srbije, a na području SAD-a rezistentnost je utvrđena na organofosforne insekticide bez navođenja aktivne tvari. Rezistentnost pepeljaste jabučne uši utvrđena je u Europi, na području Švicarske na organofosforne insekticide bez navođenja aktivne tvari.

Kako smo provodili testove osjetljivosti?

Prikupljanjem zaraženih listova i izboja jabuke tijekom 2019. godine na deset su lokaliteta skupljene populacije jabučne zelene lisne uši i na sedam lokaliteta populacije jabučne pepeljaste lisne uši za testiranje na osjetljivost organofosfornih insekticida, piretroida, neonicotinoida i dervata tetronske i tetramske kiseline. Testovi su provedeni prema IRAC test metodi broj 019 za testiranje osjetljivosti lisnih uši na pripravke iz navedenih skupina insekticida.

Rezultati provedenih testova osjetljivosti

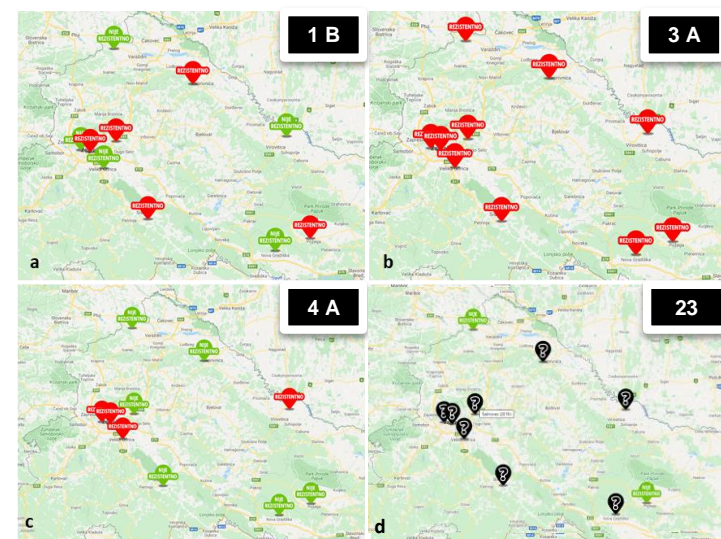
lokaliteti/doza	Rezultati provedenih testova osjetljivosti jabučne zelene uši na insekticide (2019.)							
	OP insekticidi (1 B)		Piretroidi (3 A)		Neonicotinoidi (4 A)		Derivati tetronske i tetramske kiseline (23)	
	dimetoat	100%	deltametrin	100%	tiakloprid	100%	spirotramat*	100%
GRAD ZAGREB								
Zagreb 1	70	100	80	95	50	100	55	85
Zagreb 2	69	95	56	78	57	84	63	68
Sašincevec	0	81	0	22	25	100	3	8
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA								
Velika Gorica	80	100	75	80	60	90	90	70
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA								
Crnac	28	33	10	23	16	100	43	65
Dugo Selo Lukačko	50	100	20	60	65	75	55	75
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA								
Požega	95	70	80	80	95	100	100	100
BRODSKO-POSAVSKA ŽUPANIJA								
Cernik	30	100	60	35	100	100	25	30
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA								
Vinica	94	100	100	94	60	100	100	100
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA								
Koprivnica	79	79	68	69	69	100	68	68

legenda	visoko osjetljivo	osjetljivo	umjereno rezistentno	rezistentno	visoko rezistentno
---------	-------------------	------------	----------------------	-------------	--------------------

lokaliteti/doza	Rezultati provedenih testova osjetljivosti jabučne pepeljaste uši na insekticide (2019.)							
	OP insekticidi (1 B)		Piretroidi (3 A)		Neonicotinoidi (4 A)		Derivati tetronske i tetramske kiseline (23)	
	dimetoat	100%	deltametrin	100%	tiakloprid	100%	spirotramat*	100%
VIROVITIČKO-PODRAVSKA ŽUPANIJA								
Crnac	79	89	4	4	68	79	63	94
POŽEŠKO-SLAVONSKA ŽUPANIJA								
Požega	90	100	35	45	55	100	45	65
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA								
Velika Gorica	90	100	65	85	70	75	60	65
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA								
Varaždin	100	100	83	94	45	100	0	60
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA								
Bošnjaci	100	100	100	94	100	100	86	100
ZADARSKA ŽUPANIJA								
Zadar	85	100	31	31	21	100	1	26
KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA								
Bregi Radobojski	100	100	31	42	36	83	32	52

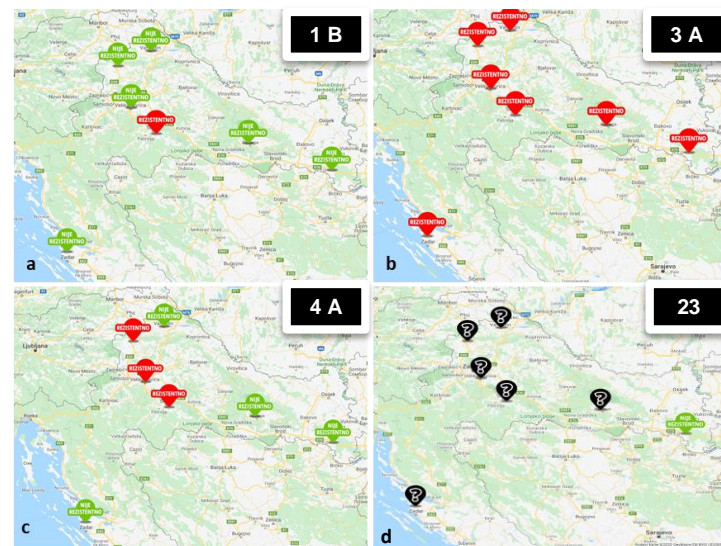
*Spirotetramat je u biotestovima, na nekim lokalitetima, pokazao smanjenu osjetljivost. Budući da se radi o novoj aktivnoj tvari na hrvatskom tržištu, potrebna su daljnja istraživanja kao i molekularna analiza uzoraka radi donošenja relevantnog zaključka.

Sve testirane populacije jabučne zelene i pepeljaste lisne uši bile su rezistentne na aktivnu tvar deltametrin iz skupine piretroida.

Učinkovitost dimetoata (a), deltametrina (b), tiakloprida (c) i spirotramatata (d) u suzbijanju jabučne zelene lisne uši (2019.)

Na aktivnu tvar dimetoat bilo je rezistentno 50 %, a na aktivnu tvar tiakloprid bilo je rezistentno 30 % testiranih populacija jabučne zelene lisne uši.

Učinkovitost dimetoata (a), deltametrina (b), tiakloprida (c) i spirotramatata (d) u suzbijanju jabučne pepeljaste lisne uši (2019.)

Na aktivnu tvar dimetoat bilo je rezistentno 14 %, a na aktivnu tvar tiakloprid bilo je rezistentno 43 % testiranih populacija jabučne pepeljaste lisne uši.